

SOUDNÍ DVŮR ES – ŘÍJEN A LISTOPAD 2007

Po dvou měsících opět přinášíme výběr z rozsudků Soudního dvora, jež mohou být významné z pohledu právní praxe v České republice.¹

OCHRANA SPOTŘEBITELE VE SPORECH O SMLOUVÁCH O SPOTŘEBITELSKÉM ÚVĚRU: SOUDY SUPLUJÍ PRÁVNÍ ZÁSTUPCE

Rozsudek ze dne 4. října 2007, Rampion a Godard, C-429/05 (první senát, generální advokát P. Mengozzi)

Směrnice 87/102/EHS² – Spotřebitelský úvěr – Právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru v případě neprovedení nebo nesprávného provedení smlouvy týkající se zboží nebo služeb financovaných úvěrem – Podmínky – Zmínka o financovaném zboží či službě v nabídce úvěru – Otevření úvěru umožňujícího využití poskytnutý úvěr vícekrát – Možnost vnitrostátního soudu uplatnit bez návrhu právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru

(60) *[...P]ředkládající soud se táže, zda judikatura Soudního dvora týkající se možnosti soudu uplatnit bez návrhu ustanovení na základě směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), jež vyplývá zejména z rozsudků ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, (C- 240/98 až C- 244/98, Recueil, s. I- 4941), a ze dne 21. listopadu 2002, Cofidis, (C- 473/00, Recueil, s. I- 10875), lze uplatnit ve vztahu ke směrnici 87/102.*

(61) *V bodě 26 výše uvedeného rozsudku Océano Grupo Editorial a Salvat Editores Soudní dvůr určil, že účel článku 6 směrnice 93/13, jež ukládá členským státům stanovit, že nepřiměřené podmínky nejsou pro spotřebitele závazné, nemůže být dosažen, pokud by posledně jmenovaní měli mít povinnost sami uplatnit nepřiměřený charakter takových podmínek. Ve sporech, jejichž hodnota je často omezena, mohou být odměny advokátů vyšší, než je hodnota dotčeného zájmu, což může spotřebitele odradit od obrany proti uplatnění nepřiměřených podmínek. Je-li pravda, že v mnoha členských státech umožňují procesní pravidla v takových sporech jednotlivcům hájit se sami, existuje nezanedbatelné nebezpečí, že spotřebitel, zejména z důvodu nevědomosti, neuplatní nepřiměřený charakter podmínky, která je vůči němu uplatňována. Z toho vyplývá, že účinné ochrany spotřebitele lze dosáhnout, pouze pokud je vnitrostátnímu soudu přiznána možnost takové podmínky posoudit bez návrhu [zvýraznění doplněno].*

[...]

(63) *Jak uplatňují španělská a italská vláda, jakož i Komise a jak uvedl generální advokát v bodě 102 a následujících svého stanoviska, uvedené úvahy platí rovněž ohledně ochrany spotřebitelů stanovené v čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102.*

(64) *V tomto ohledu je namístě připomenout, že ačkoli uvedený čl. 11 odst. 2 sleduje dvojitý účel uvedený v bodě 59 tohoto rozsudku, směřuje k přiznání spotřebiteli vůči poskytovateli úvěru dalších práv navíc k jeho běžným smluvním právům vůči tomuto poskytovateli a vůči dodavateli zboží nebo služeb (viz bod 42 tohoto rozsudku).*

(65) *Tohoto cíle nemůže být účinně dosaženo, pokud by měl spotřebitel povinnost sám uplatnit práva vůči poskytovateli úvěru na základě ustanovení vnitrostátních předpisů provádějících čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, zejména z důvodu nezanedbatelného nebezpečí, že spotřebitel*

¹ Poslední přehled aktuální judikatury Soudního dvora (za měsíc září 2007) viz *Soudní rozhledy* č. 11/2007.

² Směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326).

o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi. [... Zvýraznění doplněno].

(66) *Franfinance* však uplatňuje, že druhá položená otázka ve skutečnosti směřuje k povolení vynést bez návrhu sankci stanovenou francouzským právem pro případ neexistence určitých zmínek, jež podle uvedeného práva musejí být uvedeny v předběžné nabídce týkající se vázaného úvěru, a tedy zbavit poskytovatele úvěru jeho práva na úroky. Přitom se jedná o skutečný „soukromoprávní trest“, jež nemůže nikdy být vyneseno bez návrhu, aniž by došlo k porušení dispoziční zásady a práva na spravedlivý proces zakotvených v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.

(67) *V* tomtéž smyslu francouzská vláda při jednání s odkazem na rozsudek ze dne 14. prosince 1995, *van Schijndel a van Veen* (C- 430/93 a C- 431/93, Recueil, s. I- 4705), poznamenala, že pokud spotřebitel nenavrhuje, aby soud zbavil poskytovatele úvěru práva na úroky dlužné spotřebitelem, nemůže uvedený soud uplatnit bez návrhu nezminění financovaného zboží či služby v předběžné nabídce úvěru, aniž by při rozhodování překročil meze návrhového žádání spotřebitele.

(68) *V* tomto ohledu je namístě konstatovat, že druhá položená otázka se týká, jak vyplývá z bodů 55 a 57 tohoto rozsudku, pouze čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, jakož i ustanovení zajišťujících jeho provedení do vnitrostátního práva, případně podle předkládajícího soudu, článků L. 311-20 a L. 311- 21 spotřebitelského zákoníku. Předkládající soud ve svém rozhodnutí neuvádí žádnou případnou sankci sestávající ze zbavení poskytovatele úvěru jeho práva na úroky. Rovněž nebylo před Soudním dvorem uplatněno, že uvedená ustanovení spotřebitelského zákoníku stanoví takovou sankci. Také argumenty uvedené v předchozích bodech nejsou relevantní v rámci této analýzy, jež nezahrnuje otázku, zda má vnitrostátní soud možnost vynést bez návrhu sankci, jako je sankce uvedená *Franfinance*.

(69) *Proto* je třeba odpovědět na druhou položenou otázku tak, že směrnice 87/102 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit bez návrhu ustanovení provádějí její čl. 11 odst. 2 do vnitrostátního práva.

Skutkový základ sporu: Na základě kupní smlouvy, uzavřené po návštěvě podomního obchodníka, se společnost K par K zavázala dodat žalobcům okna. Podle předkládajícího soudu stanovila tato smlouva úplné financování uskutečněného nákupu prostřednictvím úvěru poskytnutého společností *Franfinance*. Při dodání oken však žalobci zjistili, že jsou části oken napadeny parazity. Práce proto byly přerušeny a žalobci následně vypověděli smlouvu o koupi oken. Jelikož však jejich výpověď byla ponechána bez odpovědi, oznámili žalobci společností K par K, jakož i *Franfinance*, že považují kupní smlouvu za neplatnou a stejně tak jako smlouvu o úvěru. V tomto smyslu také podali žalobu k soudu.

Ve sporu před předkládajícím soudem žalované společnosti tvrdily, že mezi oběma smlouvami (tedy kupní smlouvou uzavřenou mezi žalobci a společností K par K a smlouvou o úvěru poskytnutém žalobcům společností *Franfinance*) neexistuje žádná vzájemná závislost, neboť v rozporu s požadavkem uloženým podle spotřebitelského zákoníku (který transponoval do francouzského práva směrnici 87/102) nebylo v nabídce úvěru zmíněno financované zboží. Mimoto se podle žalovaných společností jednalo o otevření úvěru, a nikoli o úvěr vázaný na financování prodeje. Jinými slovy, osud kupní smlouvy o dodání oken neměl mít žádné právní důsledky pro smlouvu o úvěru.

Soudní dvůr shledal požadavek výslovného uvedení předmětu kupní smlouvy ve smlouvě o úvěru v rozporu se směrnicí a my se tímto problémem nebudeme dále zabývat. Z našeho pohledu je totiž zajímavější druhá otázka položená předkládajícím soudem: zda směrnice 87/102 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit bez návrhu ustanovení provádějí do vnitrostátního práva její čl. 11 odst. 2 (bránící výše

uvedenému požadavku).

Poznámky k rozsudku a jeho relevance pro ČR: Soudní dvůr pokračuje v nastoleném trendu (který ilustrují i rozsudky citované v odůvodnění) chránit práva spotřebitelů extenzivním způsobem. Vychází z premisy, že spotřebitel nemá prostředky na právní zastoupení, a tak má podle názoru Soudního dvora suplovat roli právního zástupce sám soud. Nakolik je to závěr udržitelný ve světle principu rovnosti stran, je otevřeno otázkám, stejně jako další problémy s tím spojené. Když jedna ze stran sporu argumentovala porušením dispoziční zásady, která by měla být soukromoprávnímu sporu vlastní (viz bod 66), odbývá ji Soudní dvůr tím, že se vlastně předkládající soud na nic takového neptal. Obdobně když francouzská vláda poukázala na rozsudek *Van Schijndel a van Veen*, podle kterého „omezení pravomoci vnitrostátního soudu [uplatnit důvody i bez návrhu] je odůvodněno zásadou, podle které iniciativa v řízení přísluší účastníkům řízení a soud může jednat bez návrhu pouze ve výjimečných případech, kdy veřejný zájem vyžaduje jeho zásah. Tato zásada chrání práva obhajoby a zajišťuje řádný průběh řízení, a to zejména zabráněním průtahů v důsledku posuzování nových důvodů“,³ se Soudní dvůr odmítl tímto rozporem se svojí obecnou judikaturou, týkající se národní procesní autonomie, zabývat.

V českém právu transponuje směrnici 87/102 zákon č. 321/2001Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986Sb. Závěry uvedené Soudním dvorem jsou plně použitelné na jeho § 9, který upravuje spotřebitelský úvěr poskytnutý věřitelem, který není totožný s dodavatelem zboží, pokud byla mezi věřitelem a dodavatelem uzavřena smlouva o výhradním obchodním zastoupení při poskytování spotřebitelského úvěru, na jejímž základě byl poskytnut spotřebitelský úvěr. Zdá se, že jsou soudy povinny toto ustanovení uplatňovat i bez návrhu jedné ze stran a překročit tak meze dané dispoziční zásadou.⁴

BOJ PROTI DISKRIMINACI NA ZÁKLADĚ VĚKU

Rozsudek ze dne 16. října 2007, *Palacios de la Villa*, C-411/05 (velký senát, generální advokát J. Mazák)

Směrnice 2000/78/ES⁵ – Rovné zacházení v zaměstnání a povolání – Dosah – Kolektivní smlouva stanovící automatické ukončení pracovního poměru, pokud pracovník dosáhne věku 65 let a má nárok na starobní důchod – Diskriminace na základě věku – Odůvodnění

³ *Van Schijndel a van Veen*, bod 21, cit. podle rozsudku ze dne 7. června 2007, *van der Weerd* a další, C- 222/05 až C- 225/05, dosud nepublikován ve Sbírce rozhodnutí, bod 35.

⁴ Jež však není v českém občanském soudním řízení vymezena příliš striktně; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2006, spis. zn. 21 Cdo 1586/2005, publikováno v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, č. 3/2007, č. judikátu RNs C 4223: „V řízení o dvoustranných právních vztazích mezi žalobcem a žalovaným (v tzv. sporném řízení, o něž šlo i v projednávané věci), které je ovládáno dispoziční zásadou, platí, že soud je vázán žalobou, tedy, řečeno jinak, tím, jak žalobce vymezil předmět řízení. Předmět řízení žalobce vymezuje v žalobě vylíčením skutečností (skutkových tvrzení), jimiž uvádí skutkový děj, na jehož základě žalobním petitem uplatňuje svůj nárok. Právní charakteristika vylíčených skutkových tvrzení (tzv. právní důvod žaloby) není součástí vymezení předmětu řízení a žalobce ji není povinen uvádět; uvede-li ji, není pro soud závazná, neboť soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci a pro jeho rozhodnutí není významné, jak žalobce nebo jiný účastník řízení skutkový stav věci právně posuzuje. Jestliže na základě zjištěného skutkového stavu věci lze žalobci přiznat plnění, kterého se petitem své žaloby domáhal, nesmí soud žalobu zamítnout, i kdyby se žalobce plnění domáhal z jiného právního důvodu, než ze kterého mu skutečně náleží; nepřipustným (ustanovení § 153 odst.2 o.s.ř. odporujícím) překročením návrhu by za této situace bylo jen přisouzení jiného nebo většího plnění, než kterého se žalobce podle žalobního petitu domáhal, nebo přiznání plnění na základě jiného skutkového děje, než který žalobce vylíčil v žalobě a který proto nebyl (nemohl být) předmětem dokazování před soudem.“

⁵ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

(56) Z článku 6 odst. 1 směrnice 2000/78 [...] nelze dovodit, že skutečnost, že vnitrostátní právní úprava neupřesňuje sledovaný cíl, automaticky vylučuje to, že tato právní úprava může být odůvodněna na základě tohoto ustanovení.

(57) Při neexistenci takového upřesnění je nicméně důležité, aby jiné skutečnosti, vycházející z obecného kontextu dotyčného opatření, umožňovaly identifikaci cíle tohoto opatření za účelem výkonu soudního přezkumu jak ohledně jeho oprávněnosti, tak i vhodnosti a nezbytnosti prostředků zavedených k dosažení tohoto cíle [zvýraznění doplněno].

Skutkový základ sporu: V řízení před předkládajícím soudem z Madridu napadal žalobce automatické ukončení jeho pracovní smlouvy při dosažení věku pro odchod do důchodu předpokládané kolektivní smlouvou. Tato smlouva byla v souladu se španělskou právní úpravou, která takové ukončení umožňovala za podmínky, že zaměstnanec splnil podmínky stanovené právními předpisy o sociálním zabezpečení pro přiznání plné výše důchodu v rámci příspěvkového systému. Žalobce tuto právní úpravu napadal pro její rozpor se zákazem diskriminace na základě věku.

Španělské právní předpisy, které transponovaly směrnici 2000/78, výslovně toto automatické ukončení pracovního poměru povolovaly. Navíc stanovily požadavek, že „toto opatření musí být spojeno s cíli, které jsou v souladu s politikou zaměstnanosti a jsou uvedeny v kolektivní smlouvě, jako například se zvýšením stability zaměstnání, přeměnou smluv na dobu určitou na smlouvy na dobu neurčitou, podporou zaměstnanosti, přijímáním nových pracovníků nebo s jakýmkoli jiným cílem směřujícím ke zlepšení kvality zaměstnání“. Toto výslovné určení cílů však nebylo obsaženo v předchozí právní úpravě, která se ještě vztahovala na situaci žalobce v hlavním řízení. Předkládající soud považoval absenci odůvodnění rozdílného zacházení za možné porušení zásady rovného zacházení, která zakazuje jakoukoliv diskriminaci na základě věku a která je zakotvena v článku 13 ES a v čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/78. Předběžná otázka se týkala na soulad španělské legislativy s touto zásadou a také na to, zda v případě jejího porušení vnitrostátní soud musí nepoužít dotčená ustanovení vnitrostátního práva.

Poznámky k rozsudku a jeho relevance pro ČR: Ač to z rozsudku není patrné, v řízení šlo o mnohem více, než pouze o španělskou legislativu. *Palacios de la Villa* totiž bezprostředně navazuje na jeden z nejkontroverznějších rozsudků Soudního dvora z poslední doby, rozsudek *Mangold*,⁶ podle kterého je zásada nediskriminace na základě věku obecnou zásadou práva Společenství, jež se uplatňuje nezávisle na tom, zda k jejímu provedení přijme zákonodárce Společenství podrobnější právní úpravu. Zejména pak „nemůže být dodržování obecné zásady rovného zacházení, zvláště na základě věku, jako takové závislé na uplynutí lhůty poskytnuté členským státům k provedení směrnice, jež má stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací na základě věku“ (bod 76 rozsudku *Mangold*). Tento závěr v podstatě znamená, že se zákazu diskriminace na základě věku lze domáhat bez ohledu na prováděcí legislativu, a to dokonce i ve vztazích mezi soukromými osobami. Soud za něj byl tvrdě kritizován – výmluvně je ostatně stanovisko generálního advokáta Mazáka v samotném případě (srov. body 79 až 100). Mnoho vlád tedy chápalo případ *Palacios de la Villa* jako příležitost k revizi rozsudku *Mangold*.

Soudní dvůr se tomu však šalamounsky vyhnul. V části rozsudku, kde se zabývá aplikovatelností směrnice na daný případ, totiž zkoumá pouze její materiální rozsah a nikoliv povahu vztahu mezi stranami sporu v hlavním řízení (srov. body 42 až 47). Když pak shledal, že je španělská právní úprava se směrnicí v souladu, nebylo nutné zkoumat, jakým způsobem

⁶ Rozsudek ze dne 22. listopadu 2005, C-144/04, Sb. rozh. s. I-9981. Srov. rovněž rozsudek ze dne 11. září 2007, Lindorfer v. Rada, C-227/04 P, dosud nepublikován ve Sbírce rozhodnutí a poznámky k němu, publikované v minulém přehledu judikatury (Soudní rozhledy č. 11/2007).

by se případně směrnice v řízení před vnitrostátním soudem uplatnila.

Podstatně se tak posiluje možnost Soudního dvora přezkoumávat legislativu členských států. Přestože totiž v řízení před vnitrostátním soudem vystupuje žalobce, který by se v daném kontextu (tj. ve sporu s jinou soukromou osobou) nemohl směrnice dovolávat, jeho spor může spustit mechanismus předběžné otázky, prostřednictvím něhož se otázka souladu vnitrostátní legislativy dostane před Soudní dvůr.

Rozsudek také ilustruje stále větší ingerenci Soudního dvora do sfér vyhrazených spíše politickému rozhodování. Kontrastuje tak například s varováním, které vyslovil již dříve generální advokát Geelhoed v případě Chacón Navas: „extenzivní výklad článku 13 ES a právních úprav, které zákonodárce Společenství přijal k provedení tohoto článku, má za následek vytvoření příslovečného Archimédova opěrného bodu, na jehož základě mohou být zásady zákazu diskriminace definované v článku 13 ES použity za účelem korekce, bez zásahu tvůrců Smlouvy nebo zákonodárce Společenství, jednání členských států při výkonu pravomocí, které jim, stále, zůstaly“.⁷ Soudní dvůr podmiňuje oprávněnost rozdílného zacházení mj. také možností jej soudně přezkoumat (viz body 56 a 57 cit. výše). V následující části rozhodnutí pak tento přezkum provádí.

Český právní řád směrnici transponuje v několika právních předpisech, zásadu nediskriminace zakotvuje také samotná Listina základních práv a svobod. Poučení, jež s případu Palacios de la Villa plyne, je mj. nutnost náležitě zdůvodnit případné rozdílné zacházení (srov. např. § 16 odst. 3 nového Zákoníku práce - zák. č. 262/2006 Sb., jenž nepovažuje za diskriminační zacházení, pokud z povahy pracovních činností nebo souvislostí vyplývá, že důvod rozdílného zacházení představuje podstatný a rozhodující požadavek pro výkon práce, kterou má zaměstnanec vykonávat, a který je pro výkon této práce nezbytný).

NOVÝ PŘEDPISOVÝ RÁMEC NA TELEKOMUNIKAČNÍM TRHU A ZACHOVÁNÍ POVINNOSTÍ ULOŽENÝCH PODLE PŘEDCHOZÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2007, Deutsche Telekom, C-262/06 (druhý senát, generální advokát D. Ruiz-Jarabo Colomer)

Odvětví telekomunikací – Univerzální služba a práva uživatelů – Pojem povinnosti, které musí být dočasně zachovány – Článek 27 první pododstavec směrnice 2002/21/ES (rámcová směrnice)⁸ a čl. 16 odst. 1 písm. a) směrnice 2002/22/ES (směrnice o univerzální službě)⁹ – Sazby za poskytování služeb hlasové telefonie – Povinnost získat správní povolení

(18) Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda na základě článku 27 rámcové směrnice a článku 16 směrnice o univerzální službě má být dočasně zachována právní povinnost získat povolení, pokud jde o určité telefonní sazby účtované podnikem, který má na dotyčném trhu dominantní postavení, stanovená předchozí vnitrostátní právní úpravou, jakož i správní akt stanovící tuto povinnost.

(19) Je nesporné, že žádné rozhodnutí na základě článku 16 rámcové směrnice nebylo regulačním orgánem přijato, jelikož analýza relevantního trhu služeb hlasové telefonie nebyla v době řízení před překládajícím soudem dokončena.

⁷ Stanovisko GA Geelhoeda ze dne 16. března 2006, Chacón Navas, C-13/05, Sb. rozh. s. I-6467, bod 54, překlad z angl. znění.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. L 108, s. 33; Zvl. vyd. 13/29, s. 349, dále jen „rámcová směrnice“).

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě) (Úř. věst. L 108, s. 51; Zvl. vyd. 13/29, s. 367, dále jen „směrnice o univerzální službě“).

(20) Pokud jde o doslovný výklad článku 27 rámcové směrnice, je třeba uvést, že jsou to „všechny povinnosti“ stanovené právními předpisy členských států a uvedené v článku 7 přístupové směrnice a článku 16 směrnice o univerzální službě, které musí být zachovány [zvýraznění doplněno]. Uvedený článek 7 se týká povinností ohledně přístupu a propojení uložených podnikům zajišťujícím veřejné komunikační sítě nebo poskytujícím veřejné komunikační služby, které platily před vstupem rámcové směrnice v platnost. Článek 16 odst. 1 písm. a) směrnice o univerzální službě stanoví zachování veškerých povinností týkajících se sazeb pro koncové uživatele za poskytování přístupu k veřejné telefonní síti a za její užívání.

(21) Z toho vyplývá, jak uvedl generální advokát v bodě 30 svého stanoviska, že veškeré takto uvedené povinnosti uložené právní úpravou členských států, která předcházela předpisovému rámci vyplývajícimu z rámcové směrnice, přístupové směrnice, směrnice o univerzální službě a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice) (dále jen „nový předpisový rámec“), musí být dočasně zachovány bez ohledu na svou povahu.

(22) Okolnost, že rozhodnutí o ukončení této dočasné situace, které vychází z provedení analýzy trhu zmíněné v článku 16 rámcové směrnice, je svěřeno regulačnímu orgánu, tento výklad nemění, jelikož tento orgán pouze vykonává povinnosti uložené platnou právní úpravou, která vyplývá z nového prepisového rámce. Je to totiž tento posledně uvedený rámec, který určuje povinnosti, které budou změněny, zachovány nebo zrušeny.

(23) Takový výklad je rovněž v souladu se vznikem a strukturou nového předpisového rámce.

(24) Co se týče jeho vzniku, je nesporné, že v návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. července 2000 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací [KOM (2000) 393 konečné] nebylo definováno žádné výslovné přechodné ustanovení.

(25) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 24. ledna 2001 k „Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací“ (Úř. věst. C 123, s. 56) zmiňuje v bodě 4.4 nezbytnost „jasně uvést, že stávající právní úprava se bude používat pouze do ukončení první analýzy trhů provedené v souladu s novou směrnicí“.

(26) Uvedený návrh byl zopakován v rámci společného postoje (ES) č. 38/2001 přijatého Radou dne 17. září 2001 s ohledem na přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. C 337, s. 34), z něhož vyplývá, že snahou Rady bylo zajistit právní jednoznačnost a více zohlednit různost vnitrostátních situací.

(27) Z toho zjevně vyplývá, že zákonodárce Společenství nezamýšlel omezit kategorie povinností uvedené v čl. 27 prvním pododstavci rámcové směrnice.

(28) Co se týče struktury nového předpisového rámce, je třeba konstatovat, zaprvé, že povinnosti uložené podniku, který má na určitém trhu dominantní postavení, byly definovány v předchozím předpisovém rámci samotnými právními předpisy, zatímco v novém předpisovém rámci jsou to vnitrostátní regulační orgány, které jsou příslušné definovat relevantní trh a uplatnit na něm právní nástroje. Stejně tak se tyto orgány zapojují do analýzy trhu a určují podniky, které na něm mají významnou tržní sílu.

(29) Zadruhé, článek 7 přístupové směrnice zmiňuje mezi povinnostmi, které byly platné před vstupem v platnost této směrnice a které mají členské státy zachovat, jednak článek 4 směrnice 97/33, který ukládá povinnosti přímo operátorům, a jednak články 6 až 8, 11, 12 a 14 této posledně uvedené směrnice, článek 16 směrnice 98/10, jakož i články 7 a 8 směrnice

92/44, které delegují na členské státy provedení výše uvedených ustanovení, což má být zajištěno buď státními orgány nebo vnitrostátními regulačními orgány.

(30) A konečně zatřetí je třeba zdůraznit, že dvacátý osmý bod odůvodnění směrnice o univerzální službě považuje za nezbytné zajistit kontinuitu v uplatňování stávajících ustanovení týkajících se minimální nabídky služeb pronajatých okruhů v právních předpisech Společenství v oblasti telekomunikací, zejména ve směrnici 92/44, do doby, než vnitrostátní regulační orgány rozhodnou, že taková ustanovení již nejsou potřebná, protože se na jejich území vytvořil dostatečně konkurenční trh [zvýraznění doplněno].

(31) Především, tento cíl kontinuity je výslovně proveden přílohou VII směrnice o univerzální službě týkající se podmínek pro minimální soubor pronajatých okruhů podle článku 18 této směrnice, jakož i čl. 16 odst. 1 písm. c) uvedené směrnice, který stanoví zachování povinností týkajících se pronajatých okruhů a stanovených v člancích 3, 4, 7 a 10 směrnice 92/44, které ukládají povinnosti členským státům, jakož i v člancích 6 a 8 této posledně uvedené směrnice, jejichž regulační charakter nemůže být zpochybněn.

(32) Dále, čl. 16 odst. 1 písm. a) a b) směrnice o univerzální službě stanoví zachování povinností týkajících se jak sazeb pro koncové uživatele zmíněných v článku 17 směrnice 98/10, tak volby nebo předvolby operátorů stanovených směrnicí 97/33.

(33) Z předchozího vyplývá, že výše uvedené povinnosti se týkají jak individuálních aktů, tak právních opatření uplatňovaných orgánem, jehož určení závisí na ústavním uspořádání každého členského státu [zvýraznění doplněno].

(34) Konečně, tento výklad je potvrzen přezkoumáním účelu dotyčných ustanovení.

(35) Dvanáctý bod odůvodnění a článek 7 přístupové směrnice totiž stanoví nezbytnost zabránit právnímu vakuu mezi starým a novým předpisovým rámcem. Za tímto účelem se stanoví zachování veškerých existujících povinností bez ohledu na jejich základ.

(36) Článek 27 rámcové směrnice tudíž tím, že výslovně odkazuje na článek 7 přístupové směrnice a článek 16 směrnice o univerzální službě, nutně zamýšlel splnit stejný účel, tedy zajistit kontinuitu mezi starým a novým předpisovým rámcem, a to bez ohledu na povahu a základ povinností uložených operátorům.

Skutkový základ sporu: V řízení před německým Spolkovým správním soudem napadala společnost Deutsche Telekom povinnosti, které jí uložil regulační orgán na základě ustanovení zákona, jenž předcházel tzv. novému předpisovému rámci. Ten mj. předvídá nutnost provést analýzu trhu před tím, než jsou takové povinnosti uloženy. Analýza trhu však samozřejmě vyžaduje určitý čas a vynaložení nemalých prostředků. Klíčovou otázkou tedy bylo, zda je možné před tím, než je analýza trhu provedena, ukládat povinnosti telekomunikačním operátorům i bez jejího provedení.

Poznámky k rozsudku a jeho relevance pro ČR: Případ má svůj význam i pro právní stav v České republice, kde se provedení analýzy trhu setkalo s určitým zpožděním oproti časovému rámci, předvídanému směrnicemi, které zaváděly nový předpisový rámec. K transpozici relevantních směrnic totiž došlo až zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, který nabyl účinnosti dne 1. května 2005 (namísto 1. května 2004).

Podobný problém jako německý soud již řešil i Městský soud v Praze, který dokonce podal předběžnou otázku k Soudnímu dvoru.¹⁰ Soudní dvůr potvrzuje již řečené v rozsudku, který

¹⁰ Rozsudek ze dne 14. června 2007, Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, dosud nepublikován ve Sbírce rozhodnutí Soudního dvora. Srov. poznámky k tomuto rozsudku publikované v tomto přehledu v Soudních rozhledech č. 9/2007, s. 367.

vynesl k předběžné otázce Městského soudu: přechodná ustanovení směrnic nového předpisového rámce předpokládají kontinuální použití předchozí právní úpravy (a rovněž aplikovatelnost stávajících povinností) do doby, než je plně implementována právní úprava nová - včetně provedení analýzy trhu.

ZA POVŠIMNUTÍ STOJÍ

Rozsudek ze dne 23. října 2007, Komise v. Rada, C-440/05 (velký senát, generální advokát J. Mazák) Případ navazuje na kontroverzní rozsudek ze dne 13. září 2005, Komise v. Rada, C-176/03, Sb. rozh. s. I-7879, kde Soudní dvůr uznal existenci pravomoci Společenství přijímat některá opatření v oblasti trestního práva. V tomto rozsudku poněkud zúžil možné dopady předchozího rozsudku, když stanovil, že „stanovení druhu a výše použitelných trestních sankcí nespadá na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, do pravomoci Společenství“ (bod 70).

Rozsudek ze dne 27. listopadu 2007, C, C-435/06 (velký senát, generální advokátka J. Kokott) Prvý rozsudek, který se týká výkladu nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243). Definuje jaká rozhodnutí spadají do působnosti nařízení a rovněž se vyjadřuje k časovým účinkům nařízení.

Dále je třeba upozornit na **dva rozsudky proti České republice v řízení o porušení povinnosti podle článku 226 SES**. Jsou to případy C-60/07 a C-114/07. Oba se týkají neprovedení směrnic ve stanovené lhůtě - první směrnice Komise 2004/33/ES ze dne 22. března 2004, kterou se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/98/ES, pokud jde o některé technické požadavky na krev a krevní složky (Úř. věst. L 91, s. 25; Zvl. vyd. 15/08, s. 272), druhý pak směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/24/ES ze dne 31. března 2004, kterou se mění směrnice 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, pokud jde o tradiční rostlinné léčivé přípravky (Úř. věst. L 136, s. 85; Zvl. vyd. 13/27, s. 69).

Jan Komárek, Oxford